

РЕЦЕНЗИЯ НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

Разработена от проф. Кирил Атанасов Аладжов, дн

на тема:

**„ОСОБЕНОСТИ НА ИНТЕГРИРАНЕТО НА ПРОФЕСИОНАЛНАТА ПОДГОТОВКА НА СТУДЕНТИТЕ ПО ФИЗИЧЕКО ВЪЗПИТАНИЕ И СПОРТ, СПЕЦИАЛИЗИРАЩИ КАРАТЕ И ДРУГИ ИЗТОЧНИ БОЙНИ ИЗКУСТВА”,
с автор: ТОЛГАР МУХТАРОВИЧ АХМАДИЕВ – докторант в редовна форма на обучение към катедра „Борба и джудо“ на Национална спортна академия „Васил Левски“. Научен ръководител: Доц. Владимир Иванов Ангелов, д-р**

**за придобиване на образователната и научна степен „Доктор”
по професионално направление 1.3. Педагогика на обучение по ..., докторска програма „Физическо възпитание в образователната система“**

I. АВТОБИОГРАФИЧНИ ДАННИ ЗА ДОКТОРАНТА, ПРОФЕСИОНАЛНО И АКАДЕМИЧНО РАЗВИТИЕ

Докторантът Толгар Ахмадиев е роден на 13 юни 1969 година в Казахстан. В досегашната си професионална кариера е изпълнявал следните длъжности:

1994-1997 г.: Учител по физическа култура в Средно училище № 9, гр. Алмати;

1997/2001 г.: Учител по физическа култура в Средно училище № 119, гр. Алмати;

От 2001 год. е преподавател по източни единоборства в Казахстанската академия за спорт и туризъм, катедра „Бокс, тежка атлетика и източни единоборства“;

През 2003 г. е старши преподавател в Казахстанската академия за спорт и туризъм, катедра “Бокс, тежка атлетика и източни единоборства”, гр. Алмати;

От 2005 г. е на длъжност доцент в Казахстанската академия за спорт и туризъм, катедра “Бокс, тежка атлетика и източни единоборства”, гр. Алмати;

От 2019 г. е ръководител на катедра “Бокс, тежка атлетика и източни единоборства” в Казахстанската академия за спорт и туризъм, гр. Алмати;

През 2019 г. е зачислен за докторант редовна форма към катедра „Борба и джудо“ в Национална спортна академия „Васил Левски“, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по физическо възпитание, докторска програма „Физическото образование в образователната система.“

Ръководи занимания по учебните дисциплини: Източни единоборства и карате в Казахстанската академия за спорт и туризъм, гр. Алмати, Факултет за професионален спорт и единоборства, към Катедра „Бокс, тежка атлетика и източни единоборства“.

Забележителни са успехите на Толгар Ахмадиев, които е постигнал на високо ниво в спорта:

Притежава черен колан и 4-ти дан по карате-до. Шампион на Казахстан. Класирал се е на 2-ро място на Азиатския шампионат. Постигнал е 3-то място на Световно първенство.

Инструктор от международен клас.

II. АКТУАЛНОСТ И ЗНАЧИМОСТ НА РАЗРАБОТЕНИЯ ПРОБЛЕМ В ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Актуалността на избраната тема е добре обоснована от автора чрез поставената цел в настоящия дисертационен труд: *„В съответствие с образователната програма за обучение на бакалаври – единоборци да се разработят информационно – технологична и спортно – техническа интеграционна структура и съдържание, обезпечаващи учебно тренировъчния процес с цел оптимизиране подготовката на студентите специализиращи карате“*. Актуалността на дисертационния труд проличава и от получените резултати от проведеното изследване, изведените изводи и направените препоръки за спортно-педагогическата практика.

III. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД.

Дисертационният труд е обсъден и предложен за официална защита от катедра „Борба и джудо“ при Национална спортна академия „Васил Левски“. В настоящият му вид, той е разработен в обем от 197 компютърни страници. Трудът е онагледен с 8 таблици, 9 фигури и 2 приложения. Докторантът е използвал общо 252 литературни източника, от които 144 на кирилица, 6 на латиница, както и 2 Интернет сайта.

Възприетата структура на дисертационния труд, съставена от увод и четири основни глави, с направени изводи и препоръки за научните и практически приноси, е

логично следствие от добре формулираните цел, основни задачи и методика за нейното разработване.

В глава първа докторантът е направил подробен литературен обзор, като в рамките на 73 страници се е постарал да обхване голям брой автори, специалисти и литературни източници.

- В исторически план е направен анализ на културното наследство на източните единоборства и различните бойни изкуства;

- Посочени са етапите на възникване и развитието на традиционното карате – до и съвременното спортно карате;

- Проучени са организационната структура и стилните особености на съвременното карате;

- В образователен план са разгледани специфичните особености при подготовката на студенти – бакалаври, специализиращи в областта на източните единоборства.

В глава втора докторантът е посочил хипотезата, целта и задачите на дисертационния труд.

Въз основа на задълбочения обзор и анализ на специализирана литература, както и от своя личен опит автора счита, че *„интегрирането на древните и съвременни източни бойни изкуства, в това число и спорта карате и прилагането им в учебно – тренировъчния процес, ще допринесе до повишаване нивото на подготовка на специалистите. На свой ред, включването в процеса на образование, на специфични средства и методи, ще окаже положително влияние върху професионалната подготовка на преподавателските и треньорски кадри, работещи в тази специалност, във ВУЗ-овете на Република Казахстан“.*

В съответствие с изискванията на Образователната програма за подготовка на бакалаври – единоборци в Република Казахстан докторанта и неговият научен ръководител са си е поставили за цел *„да разработят информационно – терминологична и спортно-техническа интеграционна структура и съдържание, която да обезпечи учебно-тренировъчен процес с цел оптимизиране подготовката на студентите специализиращи карате“.*

За изпълнение на поставената цел докторанта е посочил 3 основни задачи:

1. Проучване и анализ на научно-методичната и учебно-педагогическа литература;

2. Провеждане на експерименти, за изясняване перспективните направления допринасящи за ефективното повишаване на интеграцията, свързана с професионалната подготовка на студенти-бакалаври във ВУЗ-овете, които да способстват за повишаване на ефективността при усвояване на съдържанието и мениджмънта на образователните програми в обучението;

3. Проучване ефективността на комплексните учебно-интеграционни дейности в структурата и съдържанието на образователния процес при подготовката на бакалаври, специализиращи каратето.

В този раздел от дисертационния труд са посочени: *обекта, предмета, контингента и обема на изследването*, които са подходящо и целенасочено формулирани. Контингентът на изследването включва студенти от Казахстанската Академия за спорт и туризъм, обучаващи се по образователна програма „*Източни единоборства*“ включително каратето. В подготовката и непосредственото провеждане на експеримента са участвали 70 студенти от Казахстанската Академия за спорт и туризъм.

Проведени са два основни педагогически експеримента:

- *Педагогически експеримент свързан с техническата подготовка на студенти, специализиращи източни единоборства;*
- *Педагогически експеримент с приложение на медитативно дихателни практики.*

Методиката на изследването докторанта е обобщил в няколко групи, които са отразени във фигура: *Общо логически, теоретически, емпирически и специални методи.*

За проверка на хипотези са използвани следните математико – статистически методи: *вариационен, корелационен и факторен.*

Организацията на изследването преминава последователно през четири основни етапа. От месец септември на 2020-та година до началото на 2023-година. На всеки етап, от разработването на дисертационния труд, са се провеждали системни консултации с научния ръководител доц. Владимир Ангелов, д-р, което се е отразило положително при цялостното оформяне на дисертационния труд.

В глава трета докторанта е описал и анализирал получените данни от проведеното изследване.

При направените анализи, от проведените педагогически експерименти, Толгар Ахмадиев отбелязва, че „*многогодишната история на преподаване на бойни изкуства*

в Казахстанската академия за спорт и туризъм свидетелства за необходимостта от интеграция на съвременните бойни изкуства при разработване и реализиране на използваните учебните програми“.

Едно от направленията, по които успешно може да се интегрира подготовката на студентите по физическо възпитание и спорт е техническата подготовка. В това направление се включват използваните в бойните изкуства различните технически прийоми, като: *видът стойка, начин на придвижване, захвати, хвърляния, блокажи, удари с ръце и крака, специализирани похвати с оръжие и др.*

Анализирайки получените данни от проведеното изследване между двете групи – експериментална и контролна, регистрирани между началните и крайни оценки на техническо ниво, са установени разликите в прираста. Докторантът посочва, че прираста в експерименталната група е по-значим, във всички контролни упражнения, от тези на контролната, което е отразено във фигура № 4.

Получените крайни резултати от проведеното изследване са анализирани подробно и са отразени в табличен вид. Подложени са на математико – статистическа обработка включваща вариационен анализ, тест на Шапиро-Уилк и t-критерий на Стюдънт за зависими и независими извадки.

IV. ПУБЛИКАЦИИ СВЪРЗАНИ С ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Докторантът Толгар Ахмадиев е посочил, че има общо над 30 публикации, от които свързани с темата на дисертационния труд са 9 (девет) броя. Представил е добре оформен автореферат, в края на който е поместен подробен списък с 9 (девет) публикации, свързани с темата на дисертационния труд, от които 8 са написани в съавторство и 1 – самостоятелно. Те са публикувани в периода 2022 – 2023-та година.

V. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ. ТЕОРЕТИКО – ПРАКТИЧЕСКИ ПРИНОСИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

В края на дисертационния труд Толгар Ахмадиев е посочил 11 извода и 2 препоръки, насочени към спортно – педагогическата практика. На базата на проведените педагогически експеримент и получените резултати от него направените логични изводи и препоръки звучат достоверно и могат да бъдат полезни за теорията и практиката на обучаващите се в спорта карате и други източни бойни изкуства. Направените изводи могат да бъдат синтезирано обобщени към следното:

- При обучението на бакалаври по източни бойни изкуства в университетите на Република Казахстан е необходимо да се фокусира вниманието не само върху физическата и духовно – философска подготовка, но и към овладяване на медитативните основи на учебно – тренировъчния и образователен процес.

- Проведените педагогически експерименти показват, че методите за двигателно обучение насочени към усъвършенстване на физическите качества и за психо – физическа подготовка, както и наличната единна програма за всички аспекти на спортната програма, отговарят на изискванията за интегриране на бойните изкуства в системата на висшето образование в Република Казахстан.

В автореферата, докторанта е направил справка за научните приноси в дисертацията, които в този си вид на фона на проведеното изследване, са добре аргументирани и са подходящи за приложение в практиката. Авторът е посочил 10 теоретико – практически приноси на дисертационния труд, които реално са отражение на проведените педагогически експерименти и получените резултати от тях.

Запознавайки се с материалите по конкурса констатирах, че Толгар Ахмадиев се е съобразил с направените забележки и препоръки от рецензентите в предварителните рецензии.

Мога да отбележа, че при написването на рецензията не намерих данни за плагиатстване и неправомерно използване на данни от други автори.

Считам, че така разработеният дисертационен труд има необходимите научни и научно-приложни приноси и свидетелства за това, че докторанта притежава необходимите познания и способности за осъществяване и реализиране в практиката на научни изследвания.

В заключение предлагам на уважаемото научно жури да присъди на докторанта Толгар Мухтарович Ахмадиев образователната и научна степен „Доктор” по професионално направление 1.3. Педагогика на обучение по ..., докторска програма „Физическото възпитание в образователната система“. Към катедра „Борба и джудо“ на Национална спортна академия „Васил Левски“.

София, 01. 01. 2024 год.

РЕЦЕНЗЕНТ:.....

Проф. Кирил Атанасов Аладжов, дн

DISSERTATION REVIEW

**Developed by Prof. Kiril Atanasov Aladzhov,
Doctor of Pedagogical Sciences**

on the subject:

**"FEATURES OF THE INTEGRATION OF THE PROFESSIONAL TRAINING OF
PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS STUDENTS SPECIALIZING KARATE
AND OTHER EASTERN MARTIAL ARTS",**

**with author: TOLGAR MUKHTAROVICH AHMADIEV - full-time doctoral student at
the "Wrestling and Judo" department of the "Vasil Levski" National Sports Academy.**

Research supervisor: Associate Professor Vladimir Ivanov Angelov, Ph.D

**for the acquisition of the educational and scientific degree "Doctor"
by professional direction 1.3. Pedagogy of training in ..., doctoral program "Physical
culture in the education system"**

I. AUTOBIOGRAPHICAL DATA OF THE DOCTORAL STUDENT, PROFESSIONAL AND ACADEMIC DEVELOPMENT

Doctoral student Tolgar Ahmadiyev was born on June 13, 1969 in Kazakhstan. In his previous professional career, he held the following positions:

1994-1997: Teacher of physical education in Secondary School No. 9, Almaty;

1997/2001: Teacher of physical education in Secondary School No. 119, Almaty;

Since 2001, he has been a teacher of Eastern Martial Arts at the Kazakhstan Academy of Sports and Tourism, Department of "Boxing, Weightlifting and Eastern Martial Arts";

In 2003, he was a senior lecturer at the Kazakhstan Academy of Sports and Tourism, Department of Boxing, Weightlifting and Eastern Martial Arts, Almaty;

Since 2005, he has been a docent at the Kazakhstan Academy of Sports and Tourism, Department of Boxing, Weightlifting and Eastern Martial Arts, Almaty;

Since 2019, he is the head of the "Boxing, Weightlifting and Eastern Martial Arts" department at the Kazakhstan Academy of Sports and Tourism, Almaty;

In 2019, he was enrolled as a full-time doctoral student at the "Wrestling and Judo" department at the National Sports Academy "Vasil Levski", professional direction 1.3. Pedagogy of physical education training, doctoral program "Physical education in the educational system."

Leads classes in the academic disciplines: Eastern Martial Arts and Karate at the Kazakhstan Academy of Sports and Tourism, Almaty, Faculty of Professional Sports and Martial Arts, at the Department of Boxing, Weightlifting and Eastern Martial Arts.

The successes of Tolgar Ahmadiyev, which he achieved at a high level in sports, are remarkable:

He has a black belt and 4th dan in karate-do. Champion of Kazakhstan. He ranked 2nd at the Asian Championship. He achieved 3rd place at the World Championship.

International class instructor.

II. RELEVANCE AND SIGNIFICANCE OF THE DEVELOPED PROBLEM IN THE DISSERTATION

The relevance of the chosen topic is well justified by the author through the goal set in this dissertation work: "In accordance with the educational program for training bachelors - martial artists to develop an informational - technological and sports - technical integration structure and content, ensuring the educational training process with the aim optimizing the training of students specializing in karate". The relevance of the dissertation work is also evident from the results obtained from the conducted research, the conclusions drawn and the recommendations made for the sports-pedagogical practice.

III. GENERAL CHARACTERISTICS OF THE DISSERTATION.

The dissertation work was discussed and proposed for official defense by the "Wrestling and Judo" Department at the National Sports Academy "Vasil Levski". In its current form, it has been developed in a volume of 197 computer pages. The work is illustrated with 8 tables, 9 figures and 2 appendices. The doctoral student used a total of 252 literary sources, of which 144 in Cyrillic, 6 in Latin, as well as 2 Internet sites.

The adopted structure of the dissertation work, consisting of an introduction and four main chapters, with conclusions and recommendations for the scientific and practical contributions, is a logical consequence of the well-formulated goals, main tasks and methodology for its development.

In the first chapter, the doctoral student has made a detailed literature review, and within 73 pages he has tried to cover a large number of authors, specialists and literary sources.

- Historically, an analysis of the cultural heritage of Eastern martial arts and various martial arts has been made;

- The stages of the origin and development of traditional karate are indicated - up to and including modern sports karate;

- The organizational structure and stylistic features of modern karate are studied;

- In the educational plan, the specific features of the preparation of undergraduate students, specializing in the field of eastern martial arts, have been considered.

In the second chapter, the doctoral student has indicated the hypothesis, purpose and tasks of the dissertation work.

Based on the in-depth review and analysis of specialized literature, as well as from his personal experience, the author believes that "the integration of ancient and modern Eastern martial arts, including the sport of karate and their application in the educational and training process, will contribute to increasing the level of training of specialists. In turn, the inclusion in the education process of specific means and methods will have a positive impact on the professional training of the teaching and coaching staff working in this specialty in the universities of the Republic of Kazakhstan".

In accordance with the requirements of the Educational program for the preparation of bachelors - martial artists in the Republic of Kazakhstan, the doctoral student and his supervisor have set themselves the goal "to develop an information-terminological and sports-technical integration structure and content, which will ensure an educational and training process with aim of optimizing the training of students specializing in karate".

In order to fulfill the set goal, the doctoral student specified 3 main tasks:

1. Research and analysis of the scientific-methodical and teaching-pedagogical literature;
2. Conducting experiments to clarify the prospective directions contributing to the effective increase of the integration related to the professional training of undergraduate students in the higher education institutions, which contribute to the increase of efficiency in the assimilation of the content and management of the educational programs in the training;
3. Study of the effectiveness of the complex learning and integration activities in the structure and content of the educational process in the preparation of bachelors specializing in karate.

In this section of the dissertation, the object, the subject, the contingent and the volume of the research are indicated, which are appropriately and purposefully formulated. The research contingent includes students from the Kazakhstan Academy of Sports and Tourism studying Eastern martial arts, including karate. 70 students from the Kazakhstan Academy of Sports and Tourism participated in the preparation and immediate implementation of the experiment.

Two main pedagogical experiments were conducted:

- Pedagogical experiment related to the technical training of students specializing in eastern martial arts;
- A pedagogical experiment with the application of meditative breathing practices.

The research methodology has been summarized by the doctoral student in several groups, which are reflected in the figure: General logical, theoretical, empirical and special methods.

The following mathematical-statistical methods were used to test hypotheses: variational, correlational and factorial.

The organization of the study passes successively through four main stages. From September 2020 to the beginning of 2023. At every stage of the development of the dissertation work, systematic consultations were held with the scientific supervisor Assoc. Prof. Vladimir Angelov, PhD, which had a positive effect on the overall shaping of the dissertation work.

In the third chapter, the doctoral student described and analyzed the data obtained from the conducted research.

In the analyzes made, from the conducted pedagogical experiments, Tolgar Ahmadiev notes that "the long-term history of teaching martial arts in the Kazakhstan Academy of Sports and Tourism testifies to the need for the integration of modern martial arts in the development and implementation of the used curricula."

One of the directions in which the training of physical education and sports students can be successfully integrated is technical training. This direction includes the various technical techniques used in martial arts, such as: the type of stance, way of moving, grips, throws, blocks, strikes with hands and feet, specialized weapon grips, etc.

Analyzing the data obtained from the conducted research between the two groups - experimental and control, registered between the initial and final evaluations at the technical level, the differences in growth were established. The doctoral student indicated that the gain

in the experimental group was more significant, in all control exercises, than that of the control group, which is reflected in figure #4.

The final results obtained from the conducted research have been analyzed in detail and are reflected in tabular form. They were subjected to mathematical and statistical processing including variation analysis, Shapiro-Wilk test and Student's t-test for dependent and independent samples.

IV. DISSERTATION RELATED PUBLICATIONS

Doctoral student Tolgar Ahmadiyev indicated that he has a total of over 30 publications, of which 9 (nine) are related to the topic of the dissertation. He has presented a well-formed abstract, at the end of which is a detailed list of 9 (nine) publications related to the topic of the dissertation work, of which 8 were written in co-authorship and 1 - independently. They were published in the period 2022-2023.

V. CONCLUSIONS AND RECOMMENDATIONS. THEORETICAL - PRACTICAL CONTRIBUTIONS OF THE DISSERTATION

At the end of the dissertation, Tolgar Ahmadiyev has indicated 11 conclusions and 2 recommendations aimed at sports-pedagogical practice. Based on the conducted pedagogical experiment and the results obtained from it, the logical conclusions and recommendations made sound credible and can be useful for the theory and practice of karate and other eastern martial arts students. The conclusions drawn can be synthetically summarized to the following:

- In the training of bachelors in eastern martial arts in the universities of the Republic of Kazakhstan, it is necessary to focus attention not only on physical and spiritual-philosophical training, but also on mastering the meditative foundations of the learning-training and educational process.

- The conducted pedagogical experiments show that motor training methods aimed at improving physical qualities and psycho-physical training, as well as the available unified program for all aspects of the sports program, meet the requirements for the integration of martial arts into the system of higher education in Republic of Kazakhstan.

In the abstract, the doctoral student made a reference to the scientific contributions in the dissertation, which in this form, against the background of the conducted research, are well argued and suitable for application in practice. The author has indicated 10 theoretical

and practical contributions of the dissertation work, which are a real reflection of the conducted pedagogical experiments and the results obtained from them.

Getting acquainted with the competition materials, I found that Tolgar Ahmadiev complied with the remarks and recommendations made by the reviewers in the preliminary reviews.

I can note that while writing the review, I did not find any evidence of plagiarism and misuse of data by other authors.

I believe that the dissertation work thus developed has the necessary scientific and scientific-applied contributions and testifies to the fact that the doctoral student has the necessary knowledge and abilities to carry out and implement scientific research in practice.

In conclusion, I propose to the respected scientific jury to award the doctoral student Tolgar Mukhtarovich Ahmadiev the educational and scientific degree "Doctor" in professional direction 1.3. Pedagogy of training in ..., doctoral program "Physical education in the educational system". To the "Wrestling and Judo" department of the National Sports Academy "Vasil Levski".

Sofia, 01.01.2024

REVIEWER:.....

Prof. Kiril Atanasov Aladzhov,

Dr. of Pedagogical Sciences